

Valtiovarainministeriö

Äänekosken kaupungin lausunto maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen (HE 15/2017) täydentämiseksi

Äänekosken kaupungin ja koko seutukunnan korkea työttömyysaste on seurausta mm. pitkään jatkuneen laman vaikutuksista sekä valtionhallinnon työpaikkojen vähäisyydestä muihin kaupunkeihin verrattuna. Äänekosken työttömyyden rakenne on haastava. Iso osa työttömistä on erittäin pitkäaikaisia ja palvelut sekä etuusjärjestelmät onkin kohdennettava paremmin tarpeita vastaaviksi. Samaan aikaan työttömäksi jäädään nk. vanhoista ammateista, joille ei ole samassa mittakaavassa uusia vaihtoehtoja alueella. Parempi uramuutosten ennakoitavuus ja avoimuus osaamisen muuttamiseen ja täysin uusiin uravaihtoehtoihin voi tuoda helpotusta. Työttömiä tulisi myös saada liikkeelle etsimään uusia työmahdollisuuksia entistä laajemmalta alueelta. Korkea työttömyys ja työttömyyden erittäin vaikea rakenne aiheuttavat jatkuvasti suuria taloudellisia menetyksiä Äänekosken kaupungille. Maakuntauudistuksen yhteydessä valtionosuuksien laskentaperusteista poistuu työpaikkaomavaraisuustekijä, jonka vaikutus ei ole kovin suuri, mutta muutos vähentää ennestään kaupungin verorahoitusta. Valtionosuuksien laskennassa tulisi olosuhteet ottaa huomioon kannustavana tekijänä, joko yritysten työpaikkojen määrä suhteessa kaikkien työpaikkojen määrään, tai vastaavasti vähentävänä tekijänä valtionhallinnon työpaikkojen (ml. maakuntien työpaikat) määrä suhteessa kaikkien työpaikkojen määrään.

Maakuntien rahoituksessa ei ole otettu huomioon kuntien vastuulla nykytilassa olevaa osuutta työmarkkinatuen kustannuksista. Kuntien maksumuutusta on perusteltu sillä, että näin kuntia aktivoidaan työllistämään pitkäaikaistyöttömiä asukkaitaan. Maakuntauudistus esitettyssä muodossaan siirtää kunnilta maakunnille pääosan niistä toiminnoista ja välineistä, joilla työmarkkinatukimenojen määrään voidaan vaikuttaa. Tällöin on välttämätöntä, että kunnilla nyt oleva vastuu osasta työmarkkinatukimenoja siirretään maakunnille, ja tämä menoerä otetaan huomioon maakunnille suunnattavassa rahoituksessa. Mikäli työmarkkinatuen kuntaosuus säilyisi kuntien vastuulla maakuntahallinnon toteutuessa esitetyllä tavalla, kuntaosuudesta muodostuisi kunnille veroluonteinen valtiolle maksettava maksu, jonka suuruuteen kunta ei voisi juurikaan vaikuttaa. Sen sijaan maksun suuruus riippuisi siitä, miten maakunta tehtävistään selviytyy. Maksuvastuun tulee olla sillä taholla, jolla oikeasti on mahdollisuudet siihen puuttua.

Valtion luopuminen sote- tai pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjen avustusten takaisinperinnästä on hyvä ja ehdottomasti tärkeä asia, joka pitää saada lakiin asti kirjattua. Näin kunnat eivät jää epäoikeudenmukaiseen asemaan toimitilojen aiheuttamista mahdollisista lisäkustannuksista, kun maakunnat itsenäisesti päättävät tarvitsemistaan toimitiloista tulevaisuudessa. Kiinteistömassat uhkaavat joka tapauksessa jäädä suurelta osin kuntien vastuulle ja osin näiden kiinteistöjen jatkokäyttö tulevaisuudessa voi kaikesta huolimatta olla melkoinen haaste monelle kunnalle.

Lakiesitys ei huomioi myöskään lain voimaantuloa edeltävää aikaa maakuntahallinnon valmistelussa tai sote-uudistuksessa. Laissa ei ole huomioitu valmistelussa vuosien 2017 – 2018 syntyviä suunnittelu-, perustamistai rakentamiskustannuksia, joita ei voi säilyttää kuntien vastuulle. Lisäksi toimintojen siirrosta maakuntaan kunnille aiheutuvan lisätyön resursoinnin kustannukset tulee huomioida/kattaa siirtymäaikana esim. valtion-osuuksien lisäosana.

Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Talousjohtaja Tapani Hämäläinen